

מסורת הש"ם

(א) ב"ק מ: ט, ג (גברת כג:); א (ב"ק מ: וס"ג); (ד) [גימות ט: וס"ג]; (ה) [מכ' לעיל פא, ולקמן 15, 1] 0 (שבת לג: וס"ג); 0 (שמות כב, ח) [נס]; (ט) [וסס]; 0 [גיטין סג: ובשאר דוכתי,]

גליון הש"ם

תוס' ד"ה הניחא ובר' וי"ל בשום. עיין בתשובת רבי"ש סתם (ע"ב) [רענן]:

מוסף רש"י

עד שיפירוט לך הכתוב יחדו. כמו (ב) בחורש שור וחמור דמדאיטריך לא כתביה הוה משמע שלא יחרוש לא נשור ולא בחמור. ואציו ואמו קלל דריש ליה בסנהדרין (דף פה:) להציא את המקלל לאחר מיתה: **סברא הוא**. דנשצר בלא מת נמי מחייב דהוה ליה קטלה פלגא: **סאמר בגיביה ואצידה דאפשר למיטרה ואסויי**. ואיכא למימר יחזור בעליה אחריה אולי תמצא: **סעובה**. פירכא: **מאי אין לו עליו סעובה**. מאי יש לו למנא להשיב דאיטריך לתנא לאשמועינן דאינה תשובה: **בטוען טענה** לטטין מוזיין. דלענין מיפטור בתשלומין הוי אונס וטוען טענת גנב הוי לענין כפל אם נשבע וצאו עדים שיא אכלו תאמר בשאל שאינו צא לידי כפל דכי טעין ואמר לסטים מוזיין צא עלי ונטל מחייב את עצמו בקרן: **אפי"ה**. אין זו תשובה דקרנא דמחייבת ליה לשואל מכי טעין לסטים מוזיין נטלה ואפילו לא נשבע לשקר דעיפא להיות חמורה מש"ש הבא לידי כפל אם כפר ונשבע על כך לשקר ואם אמת אמר פטור מן הקרן: **גולן הוא**. ואפי' נשבע ש"ש על כך לשקר ונמצא שהיה אכלו לא מחייב כפל שאין כפל אלא בגוגז או בפטור עצמו בטענת גנב שאומר נגנבה ממני ונשבע וצאו עדים ואין זאת אלא בש"ח שפטור בגיביה: **אשכחן לחיוב גיביה ואצידה בשואל** (שם) לחייב בשאין בעליו עמו: **לפטור מנלן**. שאם בעליו עמו פטור: **גמר מש"ש**. מה ש"ש צבעלים פטור בגיביה ואצידה אף שואל צבעלים פטור: **גמרי חיובא דש"ש**. דהיינו גניבה ואצידה: **מחיובא דשואל**. משצורה ומתה דשואל: **מה לש"ש**. דין הוא שיהא צבעלים פטור אף על הגניבה ואצידה אע"פ שאינו אונס שכן היקל זו הכתוב לפוטרו משצורה ומתה שלא צבעלים: **סאמר בשואל**. שיפטור צבעלים על גניבה ואצידה שהרי החמיר זו לחייבו על שצורה ומתה שלא צבעלים: **אלא גניבה ואצידה בשואל מנלן**. כלומר אלא היכי שפליג לה צבעלים לפטור גניבה ואצידה בשואל לחיובא שלא צבעלים מנלן דילפינן מש"ש וכיון דמתס ילפינן דיו לצא מן הדין להיות כנדון דהיינו שואל דילפינן בחיובא מק"ו משומר שכן להיות כעין ש"ש מה להלן צבעלים פטור דהא ילפת ליה בהיקשא דילמד עליון מתחתון אף כאן צבעלים פטור: **למאן דלוי ליה דיו**. ר' טרפון צפרק כי"ד צב"ק (דף כה.):

וילמד עליון מסחתון וסחתון מעליון. גניבה ואצידה דשומר שכן מחיובא דשואל מה שצורה ומתה דשואל צבעלים פטור אף שואל כן ואין משיבין על ההיקש: **פשיעה צבעלים**. אחד מן השומרים שפשע כשהיו צעלים צמלאכתו: **מקרא**. אם בעליו עמו (שמות כב): **נדרש לפניו**. אשומר שכן בהיקשא: **ולא לפני פניו**. אש"ח דפרשיות של ש"ח ושל ש"ש לא איתקש בזי"ו ימירה דלא כתיב וכי יתן צש"ש: **אש"ח**. דכתיבא ביה פשיעה על כל דצר פשע': **לחיובא**. לחייבו שלא צבעלים בפשיעה: **אצל לפוטרו לא**. כלומר אפי' צש"ש ושואל לא הוי פטור דכי גמרינן פשיעה צבעלים צש"ש ובשואל צק"ו משומר חסד דחייב לגמרי הוא צין צבעלים צין שלא צבעלים דכי כתיב אס בעליו עמוי) אהנך חיובי דכתיב צש"ש ובשואל הוא דכתיב אצל אפשיעה דלא כתיבא זהו צדיקא לא שגא צבעלים ל"ש לא צבעלים: **מקרא נדרש**. בממיקות הפרשיות ואע"פ שאין היקש מפורש בהן: **השואל אם הפרה גרסינן בתרוייהו**. ולא גרסי' השוכר גבי פרה אלא גבי צעלים: **ואילו שומר חנם דפרה לא קפני**. צבעלים פטור משום דחיוביה לימיה אלא בפשיעה ופשיעה לא פטר בה צבעלים: דכתיבא

עד שיפירוט לך הכתוב יחדו אפילו תימא ר' יאשיה לחלק הכא לא צריך מ"מ סברא הוא מה לי קטלה כולה מה לי קטלה פלגא גניבה ואבירה בשואל מנא לן וב"ת גילף משבורה ומתה מה לשבורה ומתה דלא אפשר למיטרה ואתויי תאמר בגניבה ואבירה דאפשר למיטרה ואתויי אלא כי הא

^(א) דתניא יונשבר או מת אין לי אלא שבורה ומתה גניבה ואבירה מגין אמרת קל וחומר ומה שומר שכר שפטור משבורה ומתה חייב בגניבה ואבירה שואל שחייב בשבורה ומתה אינו דין שחייב בגניבה ואבירה ^(ב) וזה הוא קל וחומר שאין עליו תשובה מאי אין עליו תשובה וב"ת איכא למיפרך מה לשומר שכר שכן משלם תשלומי כפל בטוען טענת לסטים מוזיין אפ"ה קרנא דשואל עדיפא איבעית אימא קסבר ^(ג) לסטים מוזיין גולן הוא אשכחן לחיוב לפטור מנא לן וכי תימא גילף משבורה ומתה מה לשבורה ומתה שכן אונס אלא גמר משומר שכר ושומר שכר גופיה מנלן גמרי חיובא דשומר שכר מחיובא דשואל מה להלן בבעלים פטור אף כאן בבעלים פטור במאי גמר אי במה מצינו איכא למיפרך כדפרכינן שכן אונס אלא אמר קרא יוכי ישאל ^(ד) וי"ו מוסיף על ענין ראשון וילמד עליון מתחתון ואכתי שואל משומר שכר לא גמר דאיכא למיפרך מה לשומר שכר שכן פטור בשבורה ומתה תאמר בשואל שחייב בשבורה ומתה אלא גניבה ואבירה בשואל לחיובא מנלן דגמר משומר שכר דיו לבא מן הדין להיות כנדון מה גניבה ואבירה דשומר שכר בבעלים

דאפשר למיטרה ואתויי. וא"ת ונילף משצויה וי"ל דשצויה לא אפשר כולי האי למיטרה ואתויי: **שואל שחייב בשבורה ומתה**. פיר' צהכונס (ב"ק דף מ: ד"ה לא) וצהמפקיד (לעיל דף מא: ד"ה קרנא): **הניחא למאן דאית ליה דיו**. תימנה

דצפרק כי"ד הרגל (ב"ק דף כה ט.) מוכח דהיכא דלא מיפרך ק"ו דלכ"ע אמרינן דיו והכא לא מיפרך ^(ה) וי"ל משום דהתם ס"ד מעיקרא דפליגי אפי' היכא דלא מיפרך קאמר הניחא כו' וה"ג אשכחן לעיל צפ"ק (דף טו:) וצהמקבל (לקמן דף קי:) דקאמר הניחא למ"ד דמצי לוקח מסלק ליה לבע"ח אלא למ"ד דלא מצי מסלק לי מאי איכא למימר והיינו רמי צר חמא דסגר מעיקרא צריש מי שהיה נשוי (כתובות דף אב:) למימר דלא מצי מסלק ליה ולא קאי הכי ואפילו הכי קאמר אלא למ"ד כו': **ךי"ף מוסיף ע"ז ענין ראשון**. והשתא לא צריך מו ק"ו לחייב שואל בגניבה ואצידה משומר שכן: **איתמר פשיעה בבע"ים**. פסק ר"ח דפטור מטעם דכל היכא דפליגי רב אחא ורבינא הלכה כדברי המיקל אף על גב דהוי חומרא לגבי מפקיד מכל מקום חשיב קולא לפטור המוזק כדאמרר' ^(ו) ספק ממונא לקולא ויש להציא ראי' לדבריו דצפ' העור והרוטב (חולין דף קח:). פליגי רב ורבי יוחנן וסבר רבי יוחנן דמקרא נדרש לפניו ולפני פניו וקיימא לן כר' יוחנן ומיהו למאי דמוקי התם דפליגי בסברא אין ראייה ועוד דלפשר למ"ד מקרא נדרש לפניו או אין נדרש לא אמרינן כן בכל מקום ומה שהקשה צהאומנין (לעיל דף פא.) וכן לקמן צפירקין (דף טז.) אלא למ"ד פשיעה צבעלים חייב אמאי איכסיף לא משום שכן הלכה אלא שלא יקשה לדידיה מאמוראים ראשונים: איצבעית

פטור אף גניבה ואבירה דשואל נמי בבעלים פטור הניחא למאן דאית ליה דיו אלא למאן דלית ליה דיו מאי איכא למימר אלא אמר קרא וכי ישאל וי"ו מוסיף על ענין ראשון וילמד עליון מתחתון ותחתון מעליון איתמר ^(ז) פשיעה בבעלים פליגי בה רב אחא ורבינא חד אמר חייב וחד אמר אפטור מ"ד חייב קסבר ^(ח) מקרא נדרש לפניו ולא לפני פניו הלכך ^(א) אם בעליו עמו אשומר חנם לא כתיב ופשיעה נמי בשומר שכר ובשואל לא כתיב הלכך בשומר שכר ובשואל לחיוב אתיא בקל וחומר משומר חנם אבל בבעלים לפטור אף בשומר שכר ובשואל לא מ"ט כי כתיב ^(ב) אם בעליו עמו לא ישלם אשואל ואשומר שכר אהנך חיובי דכתיב בהו בהדיא הוא דמיכתב מ"ד פטור קסבר מקרא נדרש לפניו ולפני פניו וכי כתיב אם בעליו עמו אשומר חנם נמי כתיב תנן השואל הפרה ושאל בעליה עמה השואל הפרה ושכר בעליה עמה שאל בעליה או שכרן ואחר כך שאל הפרה ומתה פטור ואילו ש"ח לא קתני ולמעמיך ש"ש מי קתני אלא תנא מילתא דכתיבא

גניבה ואצידה דשומר שכן מחיובא דשואל מה שצורה ומתה דשואל צבעלים פטור אף שואל כן ואין משיבין על ההיקש: **פשיעה צבעלים**. אחד מן השומרים שפשע כשהיו צעלים צמלאכתו: **מקרא**. אם בעליו עמו (שמות כב): **נדרש לפניו**. אשומר שכן בהיקשא: **ולא לפני פניו**. אש"ח דפרשיות של ש"ח ושל ש"ש לא איתקש בזי"ו ימירה דלא כתיב וכי יתן צש"ש: **אש"ח**. דכתיבא ביה פשיעה על כל דצר פשע': **לחיובא**. לחייבו שלא צבעלים בפשיעה: **אצל לפוטרו לא**. כלומר אפי' צש"ש ושואל לא הוי פטור דכי גמרינן פשיעה צבעלים צש"ש ובשואל צק"ו משומר חסד דחייב לגמרי הוא צין צבעלים צין שלא צבעלים דכי כתיב אס בעליו עמוי) אהנך חיובי דכתיב צש"ש ובשואל הוא דכתיב אצל אפשיעה דלא כתיבא זהו צדיקא לא שגא צבעלים ל"ש לא צבעלים: **מקרא נדרש**. בממיקות הפרשיות ואע"פ שאין היקש מפורש בהן: **השואל אם הפרה גרסינן בתרוייהו**. ולא גרסי' השוכר גבי פרה אלא גבי צעלים: **ואילו שומר חנם דפרה לא קפני**. צבעלים פטור משום דחיוביה לימיה אלא בפשיעה ופשיעה לא פטר בה צבעלים: דכתיבא

בבא מציעא

צה.

עין משפט

נר מצות

ה א מיי פ"א מהלכות שפיות הל' ג ופ"ב מהל' שאלה ופקדון הלכה א סמג עשין פט טוש"ע ח"מ סי' שמו סעי' א:

תורה אור השלם

1 ובי ישאל איש מעם רעהו ונשבר או מת בעליו אין עמו שלם ישלם:
שמות כב יג
2 אם בעליו עמו לא ישלם אם שובר הוא בא בשבירו:
שמות כב יד